

Ministerul Educației

PROIECT

**STANDARDE DE CALITATE
PENTRU INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT PRIMAR
ȘI SECUNDAR GENERAL
DIN PERSPECTIVA ȘCOLII PRIETENOASE
COPILULUI**

Chișinău, 2013

CUPRINS

	Pagina
I. Introducere	3
1. Preliminarii	3
2. Definiție	3
3. Principii generale	4
4. Modalitatea de dezvoltare și implemenare a standardelor	4
5. Structura standardelor	5
II. Standardele de calitate din perspectiva școlii prietenoase copilului	6
III. Anexe:	19
1. Glosar al Termenilor-Cheie	19
2. Referințe bibliografice	22

I. INTRODUCERE

1. PRELIMINARII

Calitatea educației constituie o prioritate, fiind o condiție indispensabilă pentru ameliorarea ocupării profesionale, a coeziunii sociale și a competitivității economice. Calitatea în educație este asigurată prin următoarele procese:

- 1) planificarea și realizarea efectivă a rezultatelor așteptate ale învățării;
- 2) monitorizarea rezultatelor;
- 3) evaluarea internă a rezultatelor;
- 4) evaluarea externă a rezultatelor;
- 5) îmbunătățirea continuă a rezultatelor în educație.

Asigurarea calității educației este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale de elaborare, planificare și implementare de programe de studiu, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație îndeplinește standardele.

Standardele elaborate sunt necesare pentru îmbunătățirea planificării și alocării resurselor la nivel de sistem, pentru monitorizarea progresului în vederea obținerii rezultatelor scontate ale învățării, pentru evaluarea rezultatelor obținute în vederea îmbunătățirii calității, eficienței, accesului și echității educației, la nivel de instituție de învățământ și la nivel de sistem. Folosind standarde, evaluarea rezultatelor reformelor educației devine obiectivă.

Școala Prietenoasă Copilului (ȘPC) reprezintă o abordare holistică, de sistem pentru îmbunătățirea calității educației care plasează copilul în centrul reformei educaționale. Standardele de calitate elaborate pentru școala prietenoasă copilului acoperă întregul sistem de activitate al instituției și urmărește următoarele **obiective**:

1. respectarea drepturilor fiecărui copil;
2. abordarea copilului ca un întreg, într-un context larg;
3. centrarea pe copil și pe familia acestuia
4. sensibilitatea la gen;
5. promovarea calității rezultatelor academice;
6. fundamentarea educației pe viața reală și pe integrarea școlii în comunitate;
7. flexibilitatea și promovarea diversității;
8. asigurarea incluziunii și asigurarea egalității de șanse pentru toți copiii;
9. promovarea sănătății mentale și fizice a copilului;
10. acceptabilitatea și accesibilitatea programelor educaționale pentru fiecare copil;
11. consolidarea competențelor și statutului profesorilor;

2. DEFINIȚIE

Standardul este, prin definiție un document stabilit prin consens și aprobat de un organism recunoscut, care furnizează – pentru utilizări comune și repetate – reguli, linii directoare și caracteristici referitoare la activități și rezultatele acestora, în scopul obținerii unui grad optim de ordine într-un context dat.

În esență, standardele sunt formulări de obiective care definesc ceea ce părțile interesate trebuie să cunoască și să întreprindă în cadrul sistemului educației. Standardele sunt declarații generale care acoperă întreaga educație a copilului (de la învățământul primar până la universitate) și care specifică calitatea învățământului pentru dezvoltarea psihofizică confortabilă a acestuia.

Conceptul de standard educațional trebuie să fie asociat direct cu cel de criteriu de calitate a sistemului de învățământ. Îndeplinirea standardelor trebuie să fie criteriul de bază în aprecierea performanțelor fiecărei instituții de învățământ, clase și a fiecărui elev în parte. În acest sens, standardele vizează:

- creșterea calității în educație;

- asigurarea echității în educație și îmbunătățirea accesului la o educație de calitate pentru toți copiii;
- apropierea nivelului de performanțe al instituțiilor de învățământ din cadrul sistemului educațional din diferite raioane ale republicii.

Standardele nu au scopul de a pedepsi școlile, profesorii, copiii sau alte părți interesate care nu ating obiectivele stabilite, ci de a măsura și îndruma partea interesată să poată satisfacă (sau să depășească) standardele la un nivel minim. Dacă un standard nu este atins, există o posibilitate de a evalua situația și elabora modalități pentru părțile interesate de a atinge sau depăși standardele în viitor.

Standardele le permit părților interesate să evalueze calitatea sistemului lor de educație, să monitorizeze progresele în vederea atingerii sau depășirii standardelor și să evalueze eficiența reformelor. Suplimentar, standardele sistemului ȘPC pot fi utilizate pentru a încuraja responsabilitatea comună pentru dimensiunile ȘPC privind eficiența; sănătatea, siguranța și protecția; participarea; sensibilitatea la gen și incluziunea.

3. PRINCIPII GENERALE

Prin standardizare, în general, și prin standardele privind Școala Prietenoasă Copilului, în special, sunt respectate următoarele principii generale:

1. **Elaborarea și aprobarea standardelor de calitate pe baza consensului părților interesate**– procesul de elaborare este transparent, asigură participarea tuturor părților interesate, pe baza interesului public, independent de orice interes specific și pornind de la respectarea regulilor standardizării educației în plan european și internațional.
2. **Respectarea interesului superior al copilului** – exprimă necesitatea coordonării tuturor acțiunilor, activităților realizate în mediul formal, informal și nonformal în interesul superior al copilului;
3. **Complexitatea** – exprimă cerința ca procesul de învățământ să fie organizat și să se desfășoare ținându-se cont de particularitățile de vîrstă, sex, nivelul pregătirii anterioare, precum și de deosebirile individuale, de potențialul intelectual și fizic al fiecărui elev;
4. **Descreșterea efectului de excludere socială** - serviciile educaționale oferite de școală trebuie să ducă la descreșterea excluderii sociale și la creșterea posibilității de participare socială,;
5. **Individualizarea (centrarea pe copil)** – exprimă necesitatea adaptării conținuturilor și a strategiilor didactice la particularitățile psihofizice ale fiecărui copil, cît și la particularitățile de grup.
6. **Abordarea inter/multidisciplinară**– se asigură abordarea globală și unitară a copiilor cu cerințe educaționale speciale, în vederea evaluării lor corecte .;

4. MODALITATEA DE DEZVOLTARE ȘI IMPLEMENARE A STANDARDELOR

Standardele au fost elaborate și dezvoltate de un grup de experți naționali, specialiști în domeniul educației din: Ministerul Educației, Agenția de Evaluare și Examinare, Consiliul Național de Atestare și Acreditare, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „I.Creangă”, Institutul de Științe ale Educației, gimnaziile și liceele din republică. Dezvoltarea standardelor a fost realizată cu sprijinul experților internaționali.

Standardele au fost validate de experți naționali și internaționali, peste 20 de instituții interesate fiind consultate și dîndu-și acordul privind calitatea lor.

Pentru implementarea standardelor vor fi elaborate instrumente de monitorizare și evaluare, care înainte de implemetare, vor fi pilotate în școlile din Republica Moldova.

Standardele de calitate se aplică de toate instituțiile de învățământ din țară, indiferent de forma de proprietate (publică sau privată) și de modalitatea de finanțare, conform actelor normative în vigoare.

Toate celelalte standarde elaborate pentru diferite categorii de instituții de învățământ se vor fundamenta pe aceste standarde.

Controlul aplicării Standardelor de calitate pentru instituțiile de învățământ se va realiza de către Ministerul Educației.

Managerii vor utiliza acest document pentru managementul calității educației, cadrele didactice vor utiliza acest document pentru proiectarea didactică, elaborarea și aplicarea tehnologiilor educaționale moderne, formarea și evaluarea competențelor elevilor. Elevii vor utiliza standardele pentru stabilirea obiectivelor de autoformare, planificarea carierei, conceperea strategiilor proprii de învățare. Părinții, comunitatea și factorii de decizie vor apela la standarde pentru monitorizarea calității procesului educațional.

5. STRUCTURA STANDARDELOR

Standardele de calitate acoperă întreaga funcționare a instituțiilor de învățământ, inclusiv managementul, capacitatea instituțională (baza materială, resursa umană), curriculum-ul și procesul de învățământ.

Standardele de calitate se structurează pe cinci **dimensiuni** fundamentale pentru sistemul educațional, așa cum au rezultat din conceptul de „Școală Prietenoasă Copilului”.: 1. Participarea democratică; 2. Incluziunea; 3. Eficiența educațională; 4. Sensibilitate la gen; 5. Sănătate, siguranță, protecție. Fiecare dimensiune este structurată pe cele 3 **domenii** (Management, Capacitatea instituțională, Curriculum / proces educațional). În cadrul fiecărui domeniu, au fost formulați indicatori (ca repere observabile ale atingerii standardului, utilizate în măsurare și evaluare).

II. Standardele de calitate din perspectiva școlii prietenoase copilului

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
1. PARTICIPAREA DEMOCRATICĂ	1.1. Copiii participa la procesul decizional referitor la toate aspectele vieții școlare	Management:
		1.1.1. Administrația instituției de învățământ are definite, în planul strategic și planul operațional de dezvoltare, mecanisme de asigurare a participării elevilor la soluționarea problemelor și luarea deciziilor care vizează direct viața lor școlară
		1.1.2. Administrația instituției de învățământ oferă prin sistemul informațional tuturor elevilor școlii informații complete și în timp util pe subiecte ce țin de interesul lor imediat, referitoare la aspectele vieții școlare și extrașcolare (politici educaționale, statutul școlii, structură, obiective și proceduri școlare, modificări care apar pe parcursul anului școlar etc.).
		1.1.3. Administrația instituției de învățământ are elaborat un set de proceduri și instrumente care asigură valorizarea opiniilor, inițiativelor, propunerilor elevilor în procesul de luare a deciziilor ce vizează aspectele vieții lor școlare
		Capacitate instituțională:
		1.1.4. Instituția de învățământ dispune de mijloace de comunicare (mass-media școlară, panoul informativ, sistemul de informare publică, sondaje, expunerea și argumentarea opiniilor în timpul orelor, discuții etc.), prin intermediul cărora elevii își pot exprima opinia cu privire la toate aspectele de interes
		1.1.5. Instituția de învățământ are o structură asociativă funcțională a elevilor (<i>consiliu, parlament, senat, guvern</i> etc.), creată pe principii democratice, care participă la luarea deciziilor cu privire la toate problemele de interes pentru elevi.
		1.1.6. Instituția de învățământ aplică proceduri specifice, accesibile și transparente de participare a elevilor în rezolvarea problemelor la nivel de clasă și la nivel de școală.
		Curriculum / proces educațional:
		1.1.7. Cadrele didactice încurajează participarea elevilor la soluționarea problemelor la nivel de clasă și la nivel de școală
1.1.8. Elevii, în cadrul orelor și activităților educaționale, își exprimă opinia personală referitoare la demersul educațional realizat.		
1.1.9. Cadrele didactice încurajează elevii să participe la formularea obiectivelor lecțiilor.		
1.1.10. Cadrele didactice implică sistematic elevii în evaluarea propriului progres școlar.		
	1.2. Instituția școlară	Management:

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
	<p>comunica sistematic si implica familia si comunitatea în procesul decizional</p>	<p>1.2.1. Administrația instituției de învățământ are elaborat un set de proceduri democratice de delegare, promovare a părinților în structurile decizionale ale școlii și le aplică consecvent</p> <p>1.2.2. Administrația instituției de învățământ are elaborate proceduri de informare periodică a părinților/persoanelor care îi înlocuiesc/tutorii legali despre rezultatele copiilor lor la nivel de clasă și/sau școală (în cadrul întâlnirilor individuale, în grup sau prin comunicare la distanță) și îi implică în identificarea soluțiilor optime pentru îmbunătățirea rezultatelor și asigurarea progresului școlar (in termeni de competențe - cunoaștere, comportament și atitudini)</p> <p>1.2.3. Administrația instituției de învățământ are încheiate acorduri de parteneriat și furnizează evidențe privind colaborarea cu reprezentanții comunității, pe baza interesului superior al copilului</p> <p>1.2.4. Administrația instituției de învățământ promovează participarea comunității (agenții economici, serviciile publice, ONG, voluntari etc.) la îmbunătățirea condițiilor de învățare, odihnă și relaxare și petrecere a timpului liber pentru copii.</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>1.2.5. Instituția de învățământ are un consiliu de administrație cu reprezentanți ai părinților, ai autorității administrației publice locale, ai elevilor din clasele liceale, care ia decizii și activează în baza unui plan coordonat orientat spre asigurarea educației de calitate pentru toți copiii</p> <p>1.2.6. Instituția de învățământ are structuri permanente ale părinților (asociația părinților, consiliul părinților etc.), alese în mod democratic și organizate (cu liderii aleși, întâlniri regulate, planuri de acțiune), sau create ad-hoc (pentru soluționarea unor probleme speciale), care participă la luarea deciziilor cu privire la toate problemele ce vizează educația copiilor</p> <p>1.2.7. Instituția de învățământ dispune de mijloace de comunicare (mass-media școlară, panoul informativ, sistemul de informare publică, sondaje, discuții etc.), prin intermediul cărora părinții își pot exprima opinia cu privire la toate aspectele de interes.</p> <p>1.2.8. Instituția de învățământ creează, la necesitate, grupuri intersectoriale de intervenție din care fac parte reprezentanți ai școlii, familiei și comunității, care activează în bază de proiecte operaționale de soluționare a problemelor identificate (înmatricurarea copiilor, combaterea absenteismului și abandonului școlar, combaterea violenței și abuzului față de copii, activități ecologice, asistență persoanelor în etate etc.).</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>1.2.9. Elevii, părinții și comunitatea participă la elaborarea documentelor programatice (proiect de dezvoltare, plan de activitate etc.) ale școlii</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>1.2.10. Cadrele didactice realizează sistematic activități de pedagogizare a părinților privind educația copiilor lor, în baza unui plan elaborat</p> <p>1.2.11. Cadrele didactice încurajează părinții să se implice în calitate de persoană-resursă în procesul educațional (de exemplu, prelegeri pe un anumit subiect sau vizite la locul de muncă al părinților) și în activități extracurriculare (de exemplu, pregătirea evenimentelor, organizarea excursiilor, activităților pe interese etc.).</p> <p>1.2.12. Cadrele didactice implică persoane-resursă din comunitate în activități de ghidare în carieră a copiilor, inclusiv în funcție de specificul socio-economic local.</p>
	<p>1.3. Școala, familia și comunitatea îi pregătesc pe copii să conviețuiască într-o societate interculturală bazată pe democrație</p>	<p>Management:</p> <p>1.3.1. Administrația instituției de învățământ promovează respectul diversității culturale, etnice, lingvistice, religioase prin actele reglatorii și prin activitățile pe care le organizează și/sau la care participă școala</p> <p>1.3.2. Administrația instituției de învățământ colectează feedback-ul din partea partenerilor din comunitate privind respectarea principiilor democratice.</p> <p>1.3.3. Administrația instituției de învățământ monitorizează respectarea diversității culturale, etnice, lingvistice, religioase în toate activitățile desfășurate în școală.</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>1.3.4. Instituția de învățământ se adresează în mod egal elevilor de diferite etnii și culturi în mijloace promoționale/de informare (mass-media școlară, panoul informativ, sistemul de informare publică, pagina web etc.)</p> <p>1.3.5. Instituția de învățământ creează toate condițiile pentru ca elevii să comunice în limba română și să învețe limba etniei majoritare din comunitatea respectivă</p> <p>1.3.6. Cadrele didactice recunosc manifestările stereotipurilor și prejudecăților etnice, culturale și pentru a reacționa în vederea anticipării consecințelor negative și minimalizării efectelor acestora</p> <p>1.3.7. Instituția de învățământ are elaborat, de comun acord cu reprezentanții comunității și ai părinților, planul strategic de promovare a valorilor interculturale și democratice, care cuprinde activități realizate cu elevii, cu părinții și cu alți membri ai comunității, precum și activități de formare a profesorilor în vederea recunoașterii și combaterii stereotipurilor și prejudecăților.</p> <p>Curriculum / proces educațional</p> <p>1.3.8. Elevii demonstrează cunoașterea și respectarea culturii și tradițiilor proprii, culturii și tradițiilor altor comunități etnice din Republica Moldova, indiferent de grupul etnic de care aparțin și indiferent de limba de studii</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		1.3.9. Cadrele didactice promovează valorile naționale și cele ale minorităților etnice, religioase sau de altă natură în activitățile curriculare și extracurriculare
		1.3.10. Cadrele didactice încurajează prin suporturi/ghiduri metodologice participarea familiei și a asociațiilor culturale în promovarea interculturalității în contextul unei societăți democratice
		1.3.11. Cadrele didactice organizează spațiul educațional încât să faciliteze comunicarea și colaborarea între copiii de diferită origine etnică și culturală
2. INCLUZIUNE EDUCAȚIONALĂ	2.1. Instituția educațională cuprinde toți copiii, indiferent de naționalitate, gen, origine și stare socială, apartenență politică sau religioasă, stare a sănătății și creează condiții optime pentru realizarea și dezvoltarea potențialului propriu în cadrul procesului educațional	<p>Management:</p> <p>2.1.1. Administrația instituției de învățământ promovează prin planul de activitate/dezvoltare a instituției de învățământ politica educațională a statului cu privire la educația incluzivă</p> <p>2.1.2. Administrația instituției de învățământ dispune de mecanisme și proceduri de asistență în procesul de înmatriculare și incluziune școlară a tuturor copiilor</p> <p>2.1.3. Administrația instituției de învățământ planifică formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul educației incluzive</p> <p>2.1.4. Administrația instituției de învățământ elaborează documente manageriale care reflectă asigurarea serviciilor de sprijin pentru elevii cu cerințe educaționale speciale (CES)</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>2.1.5. Instituția de învățământ are o bază de date a tuturor copiilor de vîrstă școlară din comunitate, inclusiv a celor cu CES și privind evoluțiile demografice și perspectivele de școlarizare pentru următorii 5 ani</p> <p>2.1.6. Instituția de învățământ dispune de evidențe clare despre elevii înmatriculați, inclusiv privind mediul familial și condițiile de viață</p> <p>2.1.7. Instituția de învățământ monitorizează înscrierea copiilor din comunitate la școală și frecvența regulată de către ei a acesteia</p> <p>2.1.8. Instituția de învățământ desfășoară diverse activități (campanii, vizite la familii, colaborează cu instituțiile relevante, APL-urile, părinții, ONG-urile și mass-media) pentru a asigura înmatricularea și participarea tuturor elevilor din comunitate la procesul de educație</p> <p>2.1.9. Instituția de învățământ dispune de cadre didactice și auxiliare formate în domeniul educației incluzive și pentru combaterea oricăror forme de discriminare.</p> <p>2.1.10. Instituția de învățământ dispune de comisia multidisciplinară școlară care realizează evaluarea psihopedagogică a elevilor, recomandă servicii de sprijin și contribuie la elaborarea planurilor educaționale individualizate, strategiilor de sprijin și la adaptarea curriculară</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		2.1.11. Instituția de învățământ aplică mecanisme de înregistrare/evidență a datelor privind progresul și dezvoltarea elevilor
		2.1.12. Instituția de învățământ face referire la logopezi, psihologi, psihopedagogi etc. pentru asigurarea serviciilor de sprijin în funcție de necesitățile copiilor cu cerințe educative speciale
		2.1.13. Instituția de învățământ are auxiliare curriculare, echipamente și a materiale de studiu pentru toți elevii, inclusiv pentru cei cu cerințe educaționale speciale
		Curriculum / proces educațional:
		2.1.14. Toți copii dispun de materiale didactice adecvate cerințelor educaționale
		2.1.15. Fiecare copil cu nevoi educaționale speciale are un plan educațional individualizat, curriculum adaptat și servicii de sprijin după caz/nevoi
		2.1.16. Copiii cu dizabilități severe, în condițiile legii, beneficiază de asistent personal care prestează servicii individualizate necesare mobilității și satisfacerii necesităților de bază
	2.2. Toți copiii beneficiază de atitudine nediscriminatorie, și respectarea tuturor diferențelor	Management:
		2.2.1. Administrația instituției de învățământ dispune de mecanisme pentru identificarea și combaterea oricăror forme de discriminare.
		2.2.2. În organele administrative ale instituției sunt incluși părinți ai copiilor cu cerințe educaționale speciale
		Capacitate instituțională:
		2.2.3. Instituția de învățământ asigură informarea personalului și copiilor / reprezentanților lor legali (prin modalități accesibile) cu privire la procedurile de prevenire, identificare, semnalare, evaluare și soluționare a situațiilor de discriminare
		2.2.4. Instituția de învățământ formează colective școlare în mod eficient, asigurându-se respectarea diferențelor individuale și a cerințelor legale privind constituirea claselor
		Curriculum / proces educațional:
		2.2.5. Cadrele didactice aplică curriculum-ul în mod incluziv, asigurând participarea tuturor copiilor la activitățile desfășurate în funcție de potențialul individual și indiferent de gen, etnie și origine socială sau contextul socio-economic i.
		2.2.6. Cadrele didactice tratează copiii în mod egal, exprimând cerințele în mod echitabil și alocând responsabilitățile în funcție de posibilitățile și abilitățile individuale și nu pe motive care țin de gen, etnie, origine socială sau altele

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		2.2.7. Toți copii recunosc situațiile de discriminare și respectă diferențele în activitatea școlară și în afara contextului școlar
	2.3. Toți copiii beneficiază de un mediu accesibil și favorabil	Management:
		2.3.1. Administrația instituției de învățământ gestionează rezonabil resursele instituționale existente pentru asigurarea unui mediu accesibil și sigur pentru fiecare copil
		Capacitate instituțională:
		2.3.2. Instituția de învățământ asigură un mediu accesibil pentru incluziunea tuturor copiilor
		2.3.3. Instituția de învățământ dispune de spații destinate procesului educativ, dotate în conformitate cu nivelul de școlarizare, profilul unității de învățământ general, rezonabil accesibile pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu cerințe educaționale speciale (rampe pentru scaunele cu rotile, bare de sprijin și orientare, dublarea informației sonore cu cea vizuală etc.).
		2.3.4. Spațiile instituțiilor de învățământ pot fi localizate ușor prin semnalizarea lor corespunzătoare
		2.3.5. Instituția de învățământ are spații destinate serviciilor de sprijin, repartizate, amenajate, dotate și adaptate în concordanță cu natura și ponderea activităților și cu nevoile generale și speciale ale copiilor
		2.3.6. Instituția de învățământ cu mai multe etaje asigură accesul la etajele superioare cu ajutorul ascensorului sau cu ajutorul diferitor adaptări tehnice
		Curriculum / proces educațional:
		2.3.7. Cadrele didactice aplică mijloacele de învățământ și auxiliarele curriculare conform nivelului de școlarizare, planului de învățământ prognozat / realizat și necesităților educaționale ale copiilor
	2.3.8. Cadrele didactice utilizează tehnologiile informaționale și de comunicare adaptate la necesitățile tuturor elevilor, inclusiv ale elevilor cu cerințe educaționale speciale	
	2.3.9. Cadrele didactice dublează informația prin ajustarea sonoră sau vizuală pentru elevii cu deficiențe senzoriale	
3. EFICIENȚA EDUCAȚIONALĂ	3.1. Instituția de învățământ crează condiții de organizare și realizare a unui proces educațional	Management: 3.1.1. Administrația instituției de învățământ elaborează și implementează planificarea strategică și operațională de creare a condițiilor ce asigură un proces educațional de calitate 3.1.2. Administrația instituției de învățământ decide asupra gestionării adecvate a resurselor umane, administrative și didactice, menite să asigure eficiența procesului educațional

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
	de calitate	<p>3.1.3. Administrația instituției de învățământ elaborează și aplică un mecanism de monitorizare/ automonitorizare a eficienței educaționale în instituție</p> <p>3.1.4. Consiliul de Administrație promovează un model eficient de comunicare internă și externă cu privire la calitatea serviciilor prestate și decide, de o manieră transparentă, democratică și echitabilă, cu privire la politicile instituționale</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>3.1.5. Infrastructura instituției de învățământ asigură organizarea procesului educațional în raport cu obiectivele și misiunea acesteia</p> <p>3.1.6. Instituția de învățământ este dotată cu resurse materiale și curriculare necesare realizării politicilor educaționale</p> <p>3.1.7. Instituția de învățământ dispune de personal didactic și auxiliar calificat, capabil să asigure funcționarea și dezvoltarea acesteia</p> <p>3.1.8. Instituția de învățământ este finanțată suficient pentru asigurarea funcționalității și dezvoltării ei instituționale, în raport cu misiunea pe care o are</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>3.1.9. Instituția de învățământ aplică Curriculumul Național cu adaptare la condițiile locale și instituționale, în limitele permise de cadrul normativ.</p> <p>3.1.10. Instituția de învățământ elaborează și implementează Curriculumul la decizia școlii în raport cu profilul și orientarea specifică ei</p>
	3.2. Cadrele didactice valorifică eficient resursele educaționale în raport cu finalitățile stabilite prin curriculum-ul național	<p>Management:</p> <p>3.2.1. Administrația instituției de învățământ elaborează, implementează și monitorizează un plan de acțiuni privind realizarea eficientă a curriculum-ului</p> <p>3.2.2. Administrația instituției de învățământ asigură formarea continuă a cadrelor didactice și auxiliare din perspectiva nevoilor individuale, instituționale și naționale.</p> <p>3.2.3. Administrația instituției de învățământ promovează un sistem de valori comportamentale (etice, morale, profesionale), ce valorifică eficient resursele educaționale, pentru realizarea finalităților curriculare</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>3.2.4. Instituția de învățământ dispune de un număr suficient de cadre didactice și auxiliare pentru realizarea finalităților stabilite prin curriculum-ul național</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>3.2.5. Instituția de învățământ dispune de metodologii, instrumente de asigurare și analiză a eficienței utilizării resurselor educaționale: tehnologii și strategii educaționale aplicate, metodologii de evaluare a rezultatelor școlare</p> <p>3.2.6. Instituția de învățământ utilizează Standardele de eficiență a învățării la evaluarea calității Curriculumului predat</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>3.2.7. Cadrele didactice dispun de proiecte didactice de lungă și scurtă durată, elaborate în conformitate cu principiile educației centrate pe elev, pe formarea de competențe</p> <p>3.2.8. Cadrele didactice aplică strategii didactice interactive, inclusiv tehnologii informaționale, în procesul de predare-învățare-evaluare</p> <p>3.2.9. Cadrele didactice organizează evaluarea rezultatelor școlare în conformitate cu standardele și referențialul de evaluare</p> <p>3.2.10. Cadrele didactice au competența specifică de a concepe și aplica Curriculumul la decizia școlii</p> <p>3.2.11. Cadrele didactice organizează activități extracurriculare în concordanță cu misiunea școlii, cu obiectivele din curriculum-ul național și cu obiectivele din documentele de planificare strategică și operațională.</p> <p>3.2.12. Cadrele didactice asigură sprijinul individual al elevilor pentru obținerea rezultatelor școlare conform Standardelor de eficiență a învățării</p>
	<p>3.3. Toți copiii demonstrează angajament și implicare eficientă în procesul educațional</p>	<p>Management:</p> <p>3.3.1. Administrația instituției de învățământ asigură accesul elevilor la resursele educaționale de care dispune instituția: bibliotecă, laboratoare, ateliere, sala de festivități, de sport</p> <p>3.3.2. Administrația instituției de învățământ stimulează implicarea elevilor în procesul decizional cu referire la calitatea procesului educațional</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>3.3.3. Instituția de învățământ dispune de o bază complexă de date privind performanțele elevilor</p> <p>3.3.4. Instituția de învățământ creează posibilități de manifestare a potențialului creativ al elevului prin activități formale și non-formale</p> <p>3.3.5. Instituția de învățământ realizează o politică obiectivă, echitabilă și transparentă de promovare a succesului școlar</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		3.3.6. Elevii participă la redimensionarea curriculară, în raport cu nevoile de formare și așteptările individuale
		3.3.7. Elevii manifestă capacitate de învățare individuală eficientă, se încadrează adecvat în învățarea interactivă prin cooperare
4. EDUCAȚIE SENSIBILĂ LA GEN	4.1. Copiii comunică și interrelaționează în conformitate cu principiile echității de gen	Management:
		4.1.1. Administrația instituției de învățământ asigură transparența și echitatea de gen prin activități curriculare și extracurriculare
		4.1.2. Administrația instituției de învățământ prevede măsuri de prevenire a discriminării de gen
		4.1.3. Administrația instituției de învățământ selectează și promovează practici exemplare și dispune de mecanisme de intervenție în cazul discriminării de gen
		Capacitate instituțională:
		4.1.4. Cadrele didactice sînt formate în vederea prevenirii, identificării și acordării sprijinului părților implicate în eventuale cazuri de discriminare de gen
		4.1.5. Instituția de învățământ asigură spațiile școlare adecvate particularităților de gen
		4.1.6. Cadrele didactice demonstrează comportament adecvat principiilor echității de gen.
		4.1.7. Consiliul administrativ planifică resurse necesare pentru procurarea materialelor didactice și organizarea activităților care promovează egalitatea de gen
		Curriculum / proces educațional:
	4.1.8. Fetele și băieții, în procesul educațional, sînt familiarizați cu conceptele-cheie ale educației sensibile la gen cu acordul și participarea părinților	
	4.1.9. Curriculumul oferă oportunități de dezvoltare a abilității privind protecția drepturilor tuturor, indiferent de apartenența la gen, respectînd principiile echității de gen	
	4.2. Instituția de învățământ realizează activități curriculare și extracurriculare favorabile dezvoltării echitabile a genurilor	Management:
		4.2.1. Administrația instituției de învățământ, în contextul parteneriatului, informează părinții despre politicile pe care le promovează referitor la educația sensibilă la gen
4.2.2. Administrația instituției de învățământ organizează formarea pedagogilor și părinților în vederea acordării ajutorului urgent copiilor, în caz de hărțuire sau abuz sexual		
		4.2.3. Administrația instituției de învățământ asigură cadre didactice de ambele genuri care sînt modele de interrelaționare în contextul sensibilității de gen

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>Capacitate instituțională:</p> <p>4.2.4. Cadrele didactice demonstrează un comportament adecvat, echitabil, un nivel înalt al abilităților de comunicare și interrelaționare cu colegii și elevii, indiferent de apartenența la gen</p> <p>4.2.5. Administrația instituției de învățământ asigură copiilor, cadrelor didactice și părinților servicii de consiliere și orientare în domeniul comunicării și interrelaționării genurilor</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>4.2.6. Curricula prevede modele pentru dezvoltarea competenței de comunicare și interrelaționare cu persoane de ambele genuri</p> <p>4.2.7. Cadrele didactice aplică în procesul educațional metodologii didactice care încurajează, sprijină, și stimulează participarea echitabilă atât a fetelor, cât și a băieților</p> <p>4.2.8. Fetele și băieții cunosc, recunosc și corectează prejudecățile ce țin de gen.</p>
5. SĂNĂTATE, SIGURANȚĂ, PROTECȚIE	5.1. Instituția de învățământ asigură securitatea și protecția tuturor elevilor	<p>Management:</p> <p>5.1.1. Administrația instituției de învățământ deține documentația tehnică, sanitaro-igienică și medicală, prin care se atestă pregătirea școlii pentru desfășurarea procesului educațional</p> <p>5.1.2. Administrația instituției de învățământ asigură paza și securitatea școlii și a teritoriului adiacent acesteia</p> <p>5.1.3. Administrația instituției de învățământ, Consiliul profesoral, Consiliul de administrație, Consiliul elevilor, Consiliul părinților monitorizează respectarea normelor igienico-sanitare și adoptă deciziile care se impun</p> <p>5.1.4. Administrația instituției de învățământ asigură siguranța tuturor elevilor pe toată durata programului școlar și la toate activitățile școlare și extrașcolare realizate, inclusiv în timpul transportului elevilor (dacă este cazul).</p> <p>5.1.5. Administrația instituției de învățământ elaborează un orar echilibrat, flexibil în care disciplinele exacte alternează cu cele umanistice, artistice, tehnologice și cele sportive și asigură raportul optim între timpul instruirii formale și cel al instruirii nonformale, între timpul de învățare și timpul de recreere</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>5.1.6. Instituția de învățământ asigură fiecărui elev din școală un loc de lucru în bancă / la masă, corespunzător taliei sale, acuității vizuale și auditive, particularităților psihofiziologice individuale</p> <p>5.1.7. Instituția de învățământ asigură echipamente, utilaje, dispozitive, ustensile și materialele de sprijin pentru laboratoarele de fizică și chimie, pentru sălile de studiu la biologie și informatică, pentru atelierele de educație tehnologică, pentru sala de sport și terenul sportiv, în concordanță cu talia elevilor, parametrii sanitaro-igienici și termenele de valabilitate, cerințele de securitate și normele sanitare</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		5.1.8. Instituția de învățământ asigură spații pentru prepararea și servirea hranei care corespund normelor sanitare în vigoare privind siguranța, accesibilitatea, funcționalitatea și confortul elevilor
		5.1.9. Instituția de învățământ dispune de , blocuri sanitare (toaile, lavoare dotate cu apă caldă, săpun și uscător electric pentru mâini;);
		5.1.10. Instituția de învățământ dispune de mijloace antiincendiare și ieșire de rezervă
		5.1.11. Instituția de învățământ dispune de un mecanism și instrumente de precauție a plîngerilor/ reclamațiilor elevilor, personalului didactic, familiei cu referire la încălcarea drepturilor privind siguranța și protecția în școală sau pe teritoriul adiacent
		Curriculum / proces educațional:
		5.1.12. Personalul instituției de învățământ sesizează eventualele pericole, cazurilor de abuz, neglijare, exploatare, trafic ale copiii
		5.1.13. Cadrele didactice implică elevii în activități ce vizează învățarea și respectarea regulilor de circulație rutieră, a tehnicii securității în mediul școlar și în cotidian, de prevenire a situațiilor de risc (inundații, incendii, cutremure etc.) și de acordare a primului ajutor
		5.1.14. Fiecare copil beneficiază de o rație alimentară care acoperă normele fiziologice de consum pe zi, în conformitate cu legislația sanitară în vigoare
	5.2. Instituția de învățământ dezvoltă parteneriate comunitare în vederea protecției integrității fizice și psihice a fiecărui copil	Management:
		5.2.1. Administrația instituției de învățământ asigură protecția copilului față de abuz, violență și neglijare în toate mediile, inclusiv în mediu on-line și prin realizarea parteneriatelor cu instituții și persoane din comunitate în acest sens
		5.2.2. Administrația școlii, în parteneriat cu familia, promovează – prin resurse instituționale –siguranța și securitatea copiilor în cotidian, la trafic și în situații de risc
		5.2.3. Administrația instituției de învățământ protejează elevii împotriva abuzului (fizic, psihologic, sexual), neglijării, discriminării, faptelor comise deliberat sau din ignoranță
		5.2.4. Administrația instituției de învățământ informează personalul, elevii, părinții asupra modalităților de prevenire, identificare, semnalare, evaluare și soluționare a acuzațiilor de abuz/ neglijență asupra copiilor
		Capacitate instituțională:
5.2.5. Instituția de învățământ pune la dispoziția membrilor comunității materiale informative privind acțiunile de protecție a sănătății copiilor și de securizare a mediului școlar		

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		<p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>5.2.6. Cadrele didactice, în parteneriat cu actorii comunitari de referință, cu societatea civilă, abordează problematica violenței în rândurile elevilor, a relațiilor elev-elev, elev-cadru didactic, elev-personal auxiliar etc.</p> <p>5.2.7. Copiii au acces la servicii de sprijin, pentru asigurarea dezvoltării fizice, mintale și emoționale (cum ar fi: Centre de resurse; Servicii de consiliere școlară și de integrare în viața socială; Serviciul psihologic școlar; Serviciul de supraveghere și menținere a sănătății etc.)</p> <p>5.2.8. Personalul instituției de învățământ, elevii și, după caz, părinții, sînt implicați sistematic în campaniile de prevenire a comportamentelor dăunătoare sănătății</p>
	<p>5.3. Instituția de învățământ oferă servicii de suport pentru promovarea unui mod sănătos de viața</p>	<p>Management:</p> <p>5.3.1. Administrația instituției de învățământ în parteneriat cu serviciile publice de sănătate asigură promovarea valorii sănătății fizice și mentale, stilului sănătos de viață în instituție și comunitate</p> <p>5.3.2. Administrația instituției de învățământ asigură accesul permanent al elevilor / copiilor la servicii medicale printr-un cabinet propriu sau pe baza unor acorduri de asistență cu unități medicale (1)</p> <p>Capacitate instituțională:</p> <p>5.3.3. Instituția de învățământ dispune de condiții fizice, resurse materiale și resurse metodologice pentru profilaxia problemelor psihoemoționale ale copiilor: mese rotunde, seminare, training-uri, concursuri, sesiuni de terapie prin artă, muzică, dans etc.</p> <p>Curriculum / proces educațional:</p> <p>5.3.4. Cadrele didactice, elevii promovează acțiuni educative antitabac, antidrog, antialcool prin activități școlare și extrașcolare</p> <p>5.3.5. Cadrele didactice, prin orele de dirigenție și activități extracurriculare, încurajează și sprijină copiii să manifeste inițiativă și să realizeze activități de promovare a modului sănătos de viață, de prevenire a riscurilor de accident, îmbolnăviri etc</p> <p>5.3.6. Personalul care identifică situații de abuz, neglijare sau exploatare a unui copil înștiințează imediat conducerea unității, care ia măsurile ce se impun, conform legislației în vigoare (anunță familia/ reprezentanții legali, după caz: serviciul medical de urgență, autoritățile tutelare și organele de ordine publică etc.) în conformitate cu procedura elaborată și aprobată de Ministerul Educației.</p>

Dimensiune	Standard	Domenii/Indicatori
		5.3.7. Instituția de învățământ implică părinții în activitățile curriculare și extracurriculare/extrașcolare cu problematica prevenirii și combaterii violenței în mediul școlar/familial, de promovare a modului sănătos de viață
		5.3.8. Cadrele didactice iau măsuri de ameliorare și de prevenire a surmenajului și de profilaxie a stresului psihosomatic pe parcursul procesului educațional
		5.3.9. Elevii au acces la programe educative ce promovează modul sănătos de viață: educație pentru sănătate, educație nutrițională, educație sexuală etc., prin curriculumul la decizia școlii/ disciplinele opționale

ANEXE:

Anexa 1: GLOSAR AL TERMENILOR-CHEIE

1. *Acomodare rezonabilă*: Modificarea sau ajustarea necesară și corespunzătoare, fără a impune o povară exagerată, atunci când acestea sunt necesare pentru a garanta, persoanelor cu cerințe educative speciale, beneficierea de drepturile și libertățile fundamentale ale omului și exercitarea acestora, în egală măsură cu alți cetățeni.
2. *Asigurarea calității educației*: Este realizată printr-un ansamblu de acțiuni de dezvoltare a capacității instituționale de elaborare, planificare și implementare de programe de studiu, prin care se formează încrederea beneficiarilor că organizația furnizoare de educație satisface standardele de calitate. Asigurarea calității exprimă capacitatea unei organizații furnizoare de a oferi programe de educație, în conformitate cu standardele anunțate. Ea este astfel promovată încât să conducă la îmbunătățirea continuă a calității educației.
3. *Calitatea educației*: Ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu și ale furnizorului acestuia, prin care sunt satisfăcute așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate.
4. *Centrarea pe copil (un principiu de bază al SPC)*: *Protejarea intereselor copilului este punctul central al tuturor luărilor de decizie în domeniul educației.* Criteriul esențial în luarea deciziilor privind administrarea, curriculumul și instruirea sau mediul școlar este bunăstarea și interesele cele mai înalte ale copilului. Acest criteriu tinde spre îndeplinirea potențialului fiecărui copil și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
5. *Controlul calității educației*: În instituțiile de învățămînt preșcolar, primar, gimnazial, profesional, liceal și postliceal controlul calității presupune activități și tehnici cu caracter operațional, aplicate sistematic de o autoritate de inspecție desemnată pentru a verifica respectarea standardelor prestabilite.
6. *Copil cu cerințe educative speciale*: Persoana în vîrstă de pînă la 18 ani, care datorită limitărilor de ordin senzorial (auz, vedere), fizic/locomotoriu, mintal/de intelect, psihic și de comportament, etc. are nevoie de îngrijire și suport special din partea sistemului de sănătate, educație și protecție socială, familiei, comunității.
7. *Design universal*: Designul produselor, mediilor, programelor și serviciilor pentru a fi utilizate de către toți copiii, în cea mai mare măsură posibilă, fără a fi necesară readaptarea sau design-ul specializat. „Designul Universal” nu exclude mijloacele tehnice de asistență pentru anumite grupuri de persoane cu dezabilități, atunci când acestea sunt necesare.
8. *Dimensiuni*: Concepte care emană din principiile SPC și oferă sprijin în organizarea standardelor. Dimensiunile SPC includ, dar nu sunt limitate la incluziune; eficacitate; sănătate, siguranță și protecție; sensibilitate față de gen; și participare. Respectul pentru multiculturalism, promovarea drepturilor copilului, precum și alte dimensiuni de context și de caz pot fi adăugate.
9. *Domenii, componente, subcomponente și subiecte*: Cuvinte care sunt uneori utilizate alternativ sau cu diferite niveluri de subordonare pentru a descrie diferite categorii de conținut; o modalitate de organizare sau de grupare a standardelor (de ex., în Standardele de Învățare Timpurie și Dezvoltare [Kagan, 2005], limba și alfabetizarea reprezintă un domeniu).
10. *Educația de bază de calitate (EBC)*: Reformele introduse la orice nivel (de ex., național, regional, sau local) al sistemului educațional care au scopul de a îmbunătăți un element specific, o formă și/sau o componentă a sistemului. Scopul final este acela de a crește performanțele măsurabile.
11. *Eficacitatea predării și a învățării (o dimensiune a SPC)*: Eficacitatea predării și a învățării promovează învățarea și predarea de calitate; este orientată către copil și personalizată conform nevoilor individuale, indiferent dacă acestea provin din nivelul de dezvoltare a capacităților, stiluri de învățare, probleme de limbă sau alte nevoi speciale. Această dimensiune utilizează metode de predare active, cooperante și democratice, consolidînd

- competența și etica pedagogică. În școlile SPC, stilul practicilor de predare și învățare este centrat pe ceea ce ar avea cele mai bune consecințe asupra elevilor, aceștia din urmă străduindu-se să stăpânească cunoștințele, deprinderile și atitudinile cuprinse în curriculum. (Echipa SPC din Macedonia)
12. *Evaluarea calității educației:* Examinarea multicriterială a măsurii în care o organizație furnizoare de educație și programul acesteia îndeplinesc standardele și standardele de referință. Atunci când evaluarea calității este efectuată de însăși organizația furnizoare de educație, aceasta ia forma evaluării interne. Atunci când evaluarea calității este efectuată de o agenție națională sau internațională specializată, aceasta ia forma evaluării externe.
 13. *Incluziunea (un principiu și/sau o dimensiune de bază a SPC): Accesul la educație nu este un privilegiu acordat de societate copiilor, ci este o datorie pe care societatea o îndeplinește față de toți copiii.* Toți copiii au dreptul la educație de bază gratuită, obligatorie și accesibilă; la protecția demnității umane în chestiuni disciplinare și la un mediu educațional incluziv, indiferent de gen, atribute fizice și sociale, statut intelectual, stări emoționale, formație lingvistică sau necesități speciale individuale. Aceasta îi include pe toți cei marginalizați (istoric sau altfel) de la participarea deplină în procesul de învățare, pentru orice motiv.
 14. *Indicatori:* Acțiuni sau comportamente observabile, sau alte fapte care atestă prezența, situația sau starea a ceva ce ține de standard. Indicatorii se pot referi la sursă (de ex., există un manual pentru fiecare copil); proces (de ex., sunt dezvoltate proceduri pentru consiliile școlare) și rezultat (de ex., consiliul școlar aprobă alocațiile bugetare școlare). Indicatorii pot fi folosiți pentru a măsura progresele înregistrate în vederea îndeplinirii standardelor.
 15. *Îmbunătățirea calității educației:* Presupune evaluare, analiză și acțiune corectivă continuă din partea organizației furnizoare de educație, bazată pe selectarea și adoptarea celor mai potrivite proceduri, precum și pe alegerea și aplicarea celor mai relevante standarde de referință.
 16. *Managementul calitatii:* Activități coordonate pentru a orienta și controla o organizație în ceea ce privește calitatea (ISO 9000/2000).
 17. *Monitorizare:* Un mecanism care oferă părților interesate de la toate nivelurile informații actualizate continuu cu privire la progresele înregistrate. Monitorizarea include: (a) stabilirea indicatorilor/valorilor de referință; (b) procedurile, sistemele, instrumentele de colectare, înregistrare și analizare a informațiilor cu privire la indicatori; și (c), utilizarea informațiilor pentru a îmbunătăți planificarea, performanța și rezultatele.
 18. *Parte interesată:* Persoană sau grup care are un interes legat de performanța sau succesul unei organizații (proprietari, persoane din cadrul organizației, furnizori, parteneri, autorități, clienți, sindicate, societatea civilă, comunitate, bănci/finanțatori) (ISO 9000/2000).
 19. *Participarea democratică (un principiu și/sau o dimensiune de bază a SPC):* Ca titulari de drepturi, copiii și cei care le promovează drepturile (entitățile autorizate) au un cuvânt de spus în ceea ce privește forma și conținutul educației oferite. Deciziile cu privire la toate aspectele legate de mediul educațional iau în considerare „vociile” mai multor părți interesate din cadrul școlii și comunității. Acesta reprezintă opusul unui proces de sus în jos. Reprezentanții elevilor, profesorilor, părinților și comunității sunt incluși într-un proces decizional transparent și deschis care încurajează învățarea în rândul tuturor. Familiile și liderii comunitari sunt chemați a-și îndeplini responsabilitatea lor legitimă de educatori și de modele pentru copii.
 20. *Pedagogizarea părinților:* Extinderea preocupării pentru formarea în mod pedagogic a omului.
 21. *Planificarea calitatii:* Parte a managementului calitatii concentrată pe stabilirea obiectivelor calitatii și care specifică procesele operationale și resursele aferente necesare pentru îndeplinirea obiectivelor calitatii (ISO 9000/2000).
 22. *Planul educațional individualizat:* Cadru de organizare a intervenției specializate pentru copilul cu cerințe educative speciale inclus într-un program general de educație. Acest plan permite programarea și coordonarea resurselor și serviciilor de sprijin, asigurarea coerenței și complementarității intervențiilor, fiind focalizat pe cerințe individuale ale copilului integrat.

- Măsurile de asistență eficientă „individualizată” sunt asigurate în mediile care încurajează dezvoltarea academică și socială, compatibilă cu obiectivele integrării complete.
23. *Reprezentant legal al copilului*: Părinții biologici sau adoptatorii, tutorele/curatorul copilului numit de către autoritatea tutelară, care acționează din numele și în interesul copilului.
 24. *Respectul pentru multiculturalism (o dimensiune a SPC)*: Asigură faptul că NICI UN copil nu este exclus de la dobândirea unui drept fundamental al egalității de șanse educaționale din cauza originii etnice, identității, practicilor culturale, limbii vorbite, dizabilităților fizice și/sau emoționale sau circumstanțelor economice. Această dimensiune apreciază patrimoniul cultural și lingvistic al fiecărui copil.
 25. *Sănătate, siguranță și protecție (o dimensiune a SPC)*: Școala este un loc sigur care trebuie să asigure bunăstarea fizică și emoțională a fiecărui copil. „Întreg” copilul este luat în considerare în analiza factorilor legați de abuzul emoțional și fizic, nutriția proastă și spațiul fizic nesigur (de ex., ceva care interferează cu dreptul copilului de a învăța). Abordarea acestor factori crește în mod direct frecvența, participarea și performanța școlară.
 26. *Sensibilitatea față de gen (o dimensiune a SPC)*: Toate fetele și toți băieții trebuie să aibă șanse egale de a participa pe deplin într-un mediu de învățare care acoperă nevoile unice de bază ale fetelor și băieților și abordează dinamica de putere în relațiile de sex feminin-masculin; și care le oferă materiale ce nu dau dovadă de discriminare de gen; și care sprijină realizarea drepturilor omului. Egalitatea de gen este fundamentală pentru educația de bază de calitate.
 27. *Societatea incluzivă*: Acea societate în care diferența este respectată și prețuită, iar discriminarea și prejudecata sunt combătute activ prin politici și practică, schimbarea atitudinilor și comportamentelor persoanelor particulare, organizațiilor și asociațiilor, astfel încât copiii cu cerințe educative speciale să participe din plin și egal și să contribuie la viața și cultura comunității din care fac parte.
 28. *Standarde*: Declarații generale asupra scopurilor care definesc un ansamblu de așteptări; un set de afirmații care definesc ceea ce părțile interesate trebuie să cunoască și să realizeze în cadrul sistemului educațional. Majoritatea țărilor dețin anumite standarde pentru educația de bază de calitate, în scopul de a măsura progresul, a îmbunătăți planificarea și alocarea resurselor și a evalua eficacitatea. În țările SPC, standardele sunt elaborate și grupate în funcție de dimensiunile SPC.
 29. *Școli prietenoase copilului (SPC)*: Abordarea distinctivă a eforturilor globale depuse de UNICEF în domeniul educației de calitate pentru toți copiii; întemeiată pe angajamentul de a lua în atenție toate elementele prezente la nivel de școală care influențează bunăstarea, drepturile și mediul de învățare a fiecărui copil. SPC este caracterizat de trei principii de bază și cinci dimensiuni, astfel cum sunt definite mai jos.
 30. *Valori de referință (benchmarks)*: Acțiuni observabile sau dovezi care măsoară progresele înregistrate în îndeplinirea standardelor.

Anexa 2:

Referințe bibliografice

1. Achiri I., Bolboceanu A., Guțu V., Hadîrcă M. *Evaluarea standardelor educaționale. Ghid metodologic*. Chișinău, 2009.
2. Bennet E., Randy W., William C. *Construction Versus Choice in Cognitive Measurement: Issues in Constructed Response, Performance Testing, and Portfolio Assessment*. Hillsdale, New Jersey, Hove and London, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1993.
3. Beriat D., Exiga A. *Les tests en proces. Les abus de la psychotechnique*. Paris: Aumod, 1970.
4. Bîrzea C. *Arta și știința educației*. București: Editura didactică și Pedagogică R.A., 1995.
5. Cadrul European comun de referință. (tradus în română). Chișinău: Tipografia Centrală, 2003.
6. Colardyn D. *La gestion des compétences. Perspectives internationale*. Paris: P.U.F., 1996.
7. Criste S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București, 1998.
8. Cronbach Lee J. *Essentials of Psychological Testing*. Ed. a 3-a. New York: Harper and Row, 1970.
9. D'Hainaut L., Lawton D. *Sursele unei reforme a conținuturilor axate pe educația permanentă*. Vol. Programul de învățământ și educație permanentă. București, 1981.
10. De Landsheere G. *Evaluarea continuă a elevilor și examenele. Manual de docimologie*. București: E.D.P., 1975.
11. Dulamă M.-E. *Cum îi învățăm pe alții să învețe*. Clusium 2009.
12. Dulamă M.-E. *Metodologie Didactică*. Clusium, 2008.
13. Fitz-Gibbon C. T. *Monitoring Education. Indicators, Quality and Effectiveness*. London: Cassell, 1996.
14. Guțu I. *Curriculum de français, pour les classes bilingues*. Chișinău: Neocartica, 2008.
15. Guțu VI., Achiri I. *Evaluarea curriculumului școlar: Ghid metodologic*. Chișinău, 2009.
16. Guțu VI. *Cadrul de referință al curriculumului național. Ghid metodologic*. Chișinău: Editura Știința, 2007.
17. Guțu VI. *Proiectarea didactică în învățământul superior*. Chișinău: CEP USM, 2007.
18. Holban I. *Testele de cunoștințe*. București: E.D.P., 1995.
19. Hopkins D., Ainscow M., West M. *Perfecționarea școlii într-o eră a schimbării*. Chișinău: Prut Internațional, 1992.
20. Huberman A.M. *Cum se produc schimbările în educație: contribuție la studiul inovației*. Trad. De Magdalena Chelsoi. București: E.D.P., 1978.
21. *Implementation of „Education & Training 2010” Work programme, Working Group, Basic Skills, Entrepreneurship and Foreign Languages/Progress Report, European Commission*, nov. 2003.
22. Jaeger M. (coord.) *Complementary Methods for Research in Education*, Washington D.C., American Educational Research Association, 1988.
23. Jigău M. *Factorii reușitei școlare*. București: Editura Grafoard, 1988.
24. Krasnaseschi VI. (coord.) *Evaluarea sistemelor și a proceselor educaționale*. București: E.D.P., 1976.
25. *Legea Învățământului din Republica Moldova*. Chișinău, 1995.
26. Tăutu M. Gh. *Standardele educaționale la limba franceză*. Suceava, România.
27. Patton M. *Creative Evaluation*, ed. a 2-a. Newbury Park, California, Sage Publications, 1987.
28. *Planurile de învățământ pentru învățământul primar, gimnazial, mediul general și liceal: 2006-2007*. MET, Chișinău, 2006.
29. Popham W.J. *Evaluating Instruction*. New York: Prentice Hall, 1973.
30. Sochircă V., Volontir N. *Standarde educaționale la geografie*. Chișinău: Univers Pedagogic, 2008.
31. Sochircă V., Volontir N. *Standarde educaționale la geografie*. Chișinău: Univers Pedagogic, 2008.
32. Stanciu M. *Reforma conținuturilor învățământului*. Iași: Polirom, 1999.

33. *Standarde educaționale la disciplinele școlare din învățământul primar, gimnazial și liceal.* Coordonatori: Achiri I., Velișco N. Chișinău: Editura Univers Pedagogic, 2008.
34. Stoica A., Musteață S. *Evaluarea rezultatelor școlare.* Chișinău, 1997.
35. Базовый куррикулум // Нормативные документы. Кишинэу, 1997.
36. *Концепция федеральных государственных стандартов общего образования.* Под редакцией А.М. Кондакова, А.А. Кузнецова. Москва: Просвещение, 2008.
37. Elaborarea Standardelor pentru educația de bază de calitate Pregătit pentru Biroul Regional UNICEF pentru ECE/CSI de către Miske Witt & Associates Inc. St. Paul, Minnesota, SUA.